

lal ('Elbeszélő költemények', 1963); *Ünen túdsz* ('Igaz történet', elb. költ. a szovjet orvostudomány mongóliai mártírjáról, Nazarovról, 1964); *Har altní hán* ('A fekete arany kánja', elb. költ. a bányáról és más versek, 1964). ○ Magyarul: 1 vers (Franyó Z., Igaz Szó, 1962); 1 költ. (Szerdahelyi I., A mongol irodalom kistükre, anto., 1965, 1971); 1 vers (Majtényi Z., Aurora, anto., 1967). *Kara György*

Lhérisson [lérison], Justin (Port-au-Prince, 1873. febr. 10.—no., 1907): francia nyelvű haiti író, költő, újságíró. 1895-től 1898-ig az általa alapított *La Jeune Haïti*, majd a *Le Soir* c. lapot szerkesztette. Fiatalon bekövetkezett halála után egy tűzvész összes kéziratát elpusztította. ○ Verseiben nagyrészt a francia *parnasszizmus* hatása érezhető, regényeiben a tréfálkozó, időnként gunyorosan csipkelődő hangnem uralkodik. Megkapó életképeket festett Haiti dolgozó, elesett embereiről. Az 1903-ban írt, *La Dessalinienne* c. költeménye Haiti nemzeti himnusza lett. ○ Művei: *Myrtha* (erotikus költ.-ek, 1892); *Les chants de l'aurore* ('A hajnal dalai', költ.-ek, 1893); *Les fortunes de chez nous, La famille des Pitite-Caille* ('A véletlenek nálunk, A Pitite-Caille család', reg., 1905); *Zoune chez sa ninnaine* ('Zoune a keresztanyjánál', reg., 1906); *Zoune dans la vie* ('Zoune az élet forgatagában', reg., 1907). ○ Irod.: A. Viatte: *Histoire littéraire de l'Amérique française* (1954); uő: *Anthologie littéraire de l'Amérique francophone* (1971).

Kun Tibor

Li (koreai családi név): → *Ri*

Li Csang-csi: → *Li Ho*

Li Csao-vej (Lunghsi, ma Kanszu tart., 8. sz. közepe): kínai író. Egy elbeszélése ismert: *Liu Ji csuan* (Viktor J., Liu Ji története, A sárkánykirály lánya. Tang-kori történetek, 1956), a Tang-kori *csuan csik* egyike. ○ Irod.: Lu Hsun: *A Brief History of Chinese Fiction* (1959).

Csongor Barnabás

Li Cse; Li Csi; Li Cso-vo; Li Tu-vu (névváltozatok); *Lin* Caj-cse (eredeti név); (Csüancsou, Fucsien tart., 1527—Peking, 1602. máj. 6.): kínai író. Gazdag mohamedán kereskedőcsaládból származott, ősei már a 14. sz.-ban tengerjárom kalmárok voltak. Hivatalnoki pályára készült, 1552-ben letette a mandarinvizsgát, utána Kungcsengbe (ma Hujhszien, Honan tart.) nevezték ki tanulmányi felügyelőnek. 1560-ban a nankingi császári akadémián kapott állást, majd 1566-ban a fővárosba, Pekingbe került a

szertartások hivatalába. Itt ismerkedett meg *Vang Jang-ming* (1472—1528), a kor nagy filozófusa műveivel. A személyes meggyőződés erkölcsi fontosságát hangsúlyozó tanítás nagy hatással volt rá. Még ebben az évben Nankingba helyezték, ahol megismerkedett *Osiao Hunggal* (1541—1620), aki egyik legjobb barátja lett. 1572-ben ismerkedett meg *Keng Ting*-livel (1534—1584), másik szellemi partnerével, akinek hatására tanulómagányozni kezdte a buddhista filozófiát. 1577-ben Jaoanba (Jünan tart.) helyezték. 1581-ben lemondott állásáról és *Keng Ting*-lihez költözött Huanganba (Hupei tart.). Voltaképpen ekkor kezdődött sok vihart kiváltó irodalmi, filozófusi tevékenysége. 1584-ben, *Keng Ting*-li halála után feleségét és lányát hazaküldte Fucsienbe, ő maga egy buddhista templomba költözött át Huangan mellett, ahol barátaival, köztük tudós buddhista szerzetesekkel buddhista szövegek, régi történetírók és költők, sőt abban a korban hallatlan módon regények és színművek kiadásával és megvitatásával foglalkozott. 1589-ben buddhista szerzetessé lett. Híre, mint eretnekszámba menő, különönc gondolkodó egyre terjedt, sokan keresték fel, kiterjedt levelezést folytatott kora szellemi kiválóságaival. Első műve, a *Fen su* ('Elégetendő írások'), amely valószínűleg 1590-ben jelent meg, heves vita központjába került, botrányt okozott. Ez után kiadta *Lo Kuan-csung*: *Vízparti történet* c. regényét. ○ Eretnek nézetei az ortodox hivatalos körökben egyre nagyobb megbotrányozást keltek, erkölcstelenséggel vádolták. 1598-ban Nankingban közzétette a *Ji king*hez írt filozófiai kommentárját, 1599-ben *Cang su* ('Elrejtendő írás') c. művét, amely erőteljes visszhangot keltett a kínai történelem eretneknek számító újraértékelésével. 1601-ben a főváros közelébe költözött egy barátjához. Közelsége hírére erkölcstelenség és eretnekség vádjával bebörtönözték, elrendelték írásai megsemmisítését. A börtönben öngyilkos lett. ○ Li Cse nemcsak korának, hanem az egész klasszikus kínai kultúrának egyik legeredetibb és legmerészebb gondolkodója. Korában egyedülálló módon pozitívan értékelte és alapvető fontosságúnak tartotta az önérdéket, a gondolkodásban az önállóságot. Élesen bírálta a konfucianizmus tanítását a „nemes emberek” és a „kis emberek” közti alapvető különbségről, elvetette a személyekhez való lojalitás igen fontosnak tartott konfucianista elvét, ha az szembekerül a közérdekkel; a nepek intellektuális egyenlőségét vallotta. Esztétikai gondolataiban

igen nagy szerepet tulajdonított a spon-tán, érzelmi meggyőződésen alapuló véleményeknek, s egyike azoknak a ritka gondolkodóknak, akik a hivatalos ízés által alacsonyrendűnek bélyegzett regényt és színművet egyenrangúnak vélték esztéti-kailag a klasszikus kínai irodalom többi műfajaival. Művei igen népszerűek vol-tak, betiltásuk ellenére halála után is több kiadást értek meg. ○ Magyarul: 2 tan. (Tókei F., A szépség szíve, anto., 1973). ○ *Irod.*: R. G. Irwin: *The Evolution of a Chinese novel* (1953); Hou Vaj-lu: *Csung-kuo sze-hsziang tung-si* (1960).

Csongor Barnabás

Li Csen; *Li Csang-csi* (névváltozat); (Luling, Csianghszi tart., 1376 — ?, 1452): kínai tudós, író, költő. 1404-ben tette le a hivatali vizsgát. Előbb a kor hatalmas enciklopédiája, a *Jung-lo ta tien* ('Jung-lo császár nagy gyűjteménye') szerkesztésében vett részt, majd hivatalnok lett Kuanghsziben, Honanban, a hivatalok felügyelője. Puritán életéről nevezetes. ○ Könnyed lejtésű *si* verseket írt. ○ Magyarul: 1 vers (Dudás K., KKK).

Csongor Barnabás

Li Csi (Csiji, 1922. aug. 16. — ?, 1980): kínai költő. Pályája az 1940-es évek ele-jén kibontakozó népies-szocialista irány-zat jegyében indult, ekkor született leg-jobb műve, a *Vang Kuj jü Li Hsziang-hsziang* ('Vang Kuj és Li Hsziang-hsziang', 1945) c. elbeszélő köteménye, amely-ben az 1930-as évek parasztpartizánjai-nak állít emléket. ○ Magyarul: 2 vers (Galla E., Demény O., *Modern kínai köl-tők*, anto., 1961).

Galla Endre

Li Csien-fu; *Li C'ien-fu*; *Li Hszing-tao* (adott név); (Csiangsou, ma Sanhszi tart., 13. sz.): kínai színműíró. Egyetlen műve maradt fenn, a *Huj-lan csi* ('Kréta-kör') c. *ca csü*. Nem tartozik a Jüan-kori színműirodalom kiemelkedő alkotásai közé. Konfliktusa: két asszony vitáját arról, hogy ki a gyermek igazi anyja, Pao Cseng, a böles bírósalamoni motívum segítségével dönti el. A mű európai hírét a kréta-kör-motívumnak köszönheti. A 19. sz.-ban J. *Klabund* dolgozta fel a történe-tet, majd ez szolgált B. *Brecht* Kaukázusi kréta-kör c. művének alapjával. ○ Magyarul: *Li Hszing-tao, Kréta-kör* (1960).

Kalmár Éva

Li Csin-fa⁷ (írói név); *Li Su-liang* (csa-ládi név); (Kuangtung tart., 1901 — ?, 1976): kínai költő. A francia szimbolista-követőjeként a modern kínai lírában el-sőként igyekezett meghonosítani a nyu-gati szimbolizmus látásmódját és költői eszközeit. Bár később követői is támad-

tak, műveit a korabeli kritika zömmel érthetetlennek találta. 1927 után nem-igen publikált. ○ Művei: *Vej-jü* ('Sze-merkélő eső', versek, 1925); *Vej hszin-fu erj ko* ('A boldogság nevében', versek, 1926).

Galla Endre

Li Csing; *Li Csing-tung*; *Li Po-jü* (név-változatok); Nan Tang Csung csu (csá-szári név); (Hszücsou, Csiangszu tart., 916 — ?, 961): kínai császár. A Dél-Kíná-ban uralkodó Nan Tang-dinasztia (938 — 975) második uralkodója. 951-ben el kel-lett ismernie az északi Hou Csou-ház (951 — 960) fennhatóságát. Mély költői-ségű verseiből csak három maradt fenn. ○ Magyarul: 1 vers (Demény O., KKK).

Csongor Barnabás

Li Csing-csao; *Li C'ing-csao*, *Li Ji-an*, *Li Szou-jü*, *Li-an csü-si* (névváltozatok); (Csinan, Santung tart., 1081 — 1141 után): kínai költő. Neves családjában kiváló klasszikus műveltséget szerzett. Huszon-egy éves korában ment férjhez a jeles írástudó Csao Ming-csenghez, akivel tar-tós, boldog szerelemben élt. Nyugodt éle-tüknek azonban véget vetett a háború: a férj bevonult, néhány év múlva meg is halt, Li Csing-csao pedig Dél-Kínába me-nekült, majd magára maradottan élt ro-konainál. ○ Költeményei sorsának vál-tozásait, őszinte érzelmeit tárják az olva-só elé, árnyalatos, csiszolt, ritmikailag gondosan felépített *ce*-versek formájában. Kortársai igen nagyra becsülték műv-észetét, formai vívmányait, és koruk leg-jelentősebb költőnőjének tartották. ○ Műve: *Szou-jü csi* ('Szou-jü gyűjtemény'), amely *ce*-verseit tartalmazza; egyéb írásaiból pedig az utókor által összeállított gyűjtemény őrzött meg néhányat. ○ Ma-gyarul: 2 vers (Illyés Gy., *Kínai szelen-ce*, anto., 1958).

Ferenczy Mária

Li Cso-vu: → *Li Cse*

Li Fang; *Li Ming-jüan*⁷ (névváltozat); (Zsaojang, Hopej tart., 925. — Pienliang, ma Kajfeng, Honan tart., 995.): kínai tudós. 948-ban tette le a hivatali vizsgát, előbb a kis kései Han (938 — 950), majd a kései Csou-dinasztia (951 — 960) hivatal-noka. A Szung-dinasztia (960 — 1270) uralomra jutásával más dél-kínai tudósokkal a császári udvarba került, meg-bízták a *Taj ping jü lan*, *Taj ping kuang csi*, a *Ven jüan jing hua* és egyéb encik-lopédikus munkák szerkesztésével. ○ Ezek a Szung-kor eleji enciklopédiák számos, azóta elveszett művet, vagy fennmaradt művek különbözően nem ismert szövegváltozatait őrizték meg a leg-különbözőbb műfajokból; lényegében a